

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

Joanu Candrea si Basiliu Petri.

Ese odata in septemana, Vinerea. Pretiulu: pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: cate 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 3. Septembrie v. 1876.

Prenumeratiunile si corespundintiele sunt a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Maiestatea Sa in Sábiiu.

Dupa 24 de ani Maiestatea Sa prea bunulu nostru Domnitoriu Franciscu Iosefu I s'a induratu érase a cercetá patri'a nóstra îngusta Transilvani'a. Scopulu principalu i-a fostu a asistá la manevrele finale ale trupelor concentrate in Sábiiu. Desí venirea Maiestatiei Sale se anuciase abia numai cu trei díle mai inainte, cetatea Sábiiului facú totu, ce i-a fostu cu potintia, pentru a primi pre Maiestatea Sa cu onórea si demitatea covenita. Stradele, pre unde avea se tréca Maiestatea Sa, erau presarate cu nasipu meruntu, in dóua locuri se facura arcuiri triumfale, casele erau in frumsetiate cu cunune de flori, cu covóra si flamuri de tóte colorile (imperiale, unguresci, sasesci si romanesci).

In conformitate cu programulu publicatu, Maiestatea Sa ajunsé in Sábiiu Domineca deminéti'a indata dupa ór'a a sieptea. La gara fú salutatú de capii deregatoriilor din Sábiiu, intre cari se aflau si ambii nostri metropoliti din Blasiu si Sábiiu, E. L. Ioanu Vancea si Mironu Romanulu. De aici si pana la cortelu in locuinti'a E. S. Domnului comandante militariu Baronu Ringelsheim caletóri'a Maiestatiei Sale fú unu adeveratu triumfu. Inainte mergea banderiuulu macelariilor din Sábiiu, usuandu de dreptulu loru istoricu; stradele erau indésuite de poporu, ce nu incetá de a-si manifestá bucuri'a sa nefaçiarita; din tóte turnurile bisericilor sunau clopotele trase. Tempulu inca erá admirabilu.

Patru díle numai a petrecutu Maiestatea Sa in Sábiiu; inse in acestea patru díle ne-a datú unu ecsemplu sublimu despre neobosit'a sa activitate si viulu seu interesu pentru institutetele de cultura. Indata dupa intrare, Maiestatea Sa asistá la mis'a, ce se celebrá in biseric'a catolica. Esíndu din biseric'a, cercetá pre generalulu Br. de Rosenzweig, carele in díu'a precedent'a, vrendu a incalcá calulu si a esí la manevre, cadíu si 'si franse unu petioru. Dupa aceea urmá presentarea corporatiunilor bisericesci si civile: antáiu clerulu rom-cat. condusu de episcopulu seu din Alb'a-Iuli'a; dupa aceea clerulu gr-cat. condusu de E. S. metropolitulu

Ioanu Vancea, cu carele se aflau si episcopii sufragani, I. L. M. Pavelu si V. Michali; apoi clerulu gr-or. condusu de E. S. metropolitulu Mironu Romanulu, langa care se aflá I. S. episcopulu I. Metianu; in fine clerulu evang. condusu de superintendentele Dr. Teutsch. Incátu pentru corporatiunile civile, nu potemu trece cu vederea unu incidentu dupa noi prea memorabilu. Primindu adeca Maiestatea Sa corpulu ampoiatiilor dela tribunalu, si presentandu-i-se asesorulu I., Maiestatea Sa 'lu intrebá, de scie au nu romanescé? Respundiendu I. ca scie numai puçinu, Maiestatea Sa i observá, ca cunóscerea limbei poporului este pentru unu ampoiatu o necesitate absoluta. — Dupa primirea corporatiunilor se incepura nemidlocitu audientiele private, cari durara pana dupa 2 óre. Intre audientiele private amintimu de o deputatiune dela Naseudu, compusa din Capitanulu Bohatielu, Vicariulu Moisiu si avocatulu Ioachimu Muresianu, carea cerú stramutarea episcopiei dela Gherl'a la Naseudu. Terminandu cu audientiele, Maiestatea Sa cercetá nóuele casarme de artileria, spitalulu militariu, scól'a de fete a Franciscanelor din suburbiulu Iosefinu, tirulu cetatienilor din Sábiiu, si in fine asistá — pe plóia — la productiunile pompierilor voluntari. Dela 6—8 prandiu, la care dintre Romani fura invitati ambii nostri metropoliti. Dupa prandiu Maiestatea Sa, insoçitu de E. S. ministrulu Wenkheim, se preamblá intr'o trasura prin stradele iluminate ale Sábiiului. Intr' același tempu sosí din Romani'a cu unu trenu separatú ministrulu presiedinte Bratianu, ministrulu de justitia Statescu, secretariulu de curte Coulin si colonelulu Cotrutiu, cari in numele principelui Carolu aveau se salute pre Domnitoriuulu nostru, si traseru la E. S. metropolitulu Mironu.

Luni inainte de amiédiadi — revista de trupe si manevre militare. Dupa amiédiadi Maiestatea Sa cercetá mai antáiu scól'a de cadeti, facundu a se ecaminá elevii din anulu I. si IV. Maiestatea Sa marturisi, ca „metod'a si rezultatele instructiunei au fostu preste asteptare“, si doná eleviloru 500 fl. pentru ameliorarea menagiului. In aceeași dí mai cercetá Maiestatea Sa spitalulu civilu, institutulu teresianu si cas'a smintifloru, ecspriindu-si pre totindenea prea inalt'a in-

destulare. La órele 5½ primí deputatiunea din Romani'a, pre carea o oprí nemidlocitu la prandiu, la care fura invitati si episcopii romani. Sér'a — conductu de (800) facile si serenada.

Marti dela 7 deminéti'a pana catra 2 óre dupa amiédiadi manevre. Dupa amiédiadi Maiestatea Sa a visitatu gimnasiulu de statu, asistandu in unele clase la propunere; dupa aceea gimnasiulu si biseric'a evangelica, unde petrecù ¾ de óre; apoi seminariulu gr. or., primitu fiindu aici de E. S. metropolitulu Mironu cu corpulu profesoralu etc.; in fine scol'a de fete din monastirea Ursulinelor, unde elevele 'lu intimpinara cu oratiuni in limb'a germana, magiara, francesca si anglesa. Maiestatea Sa intrebà, de se propune si limb'a romana au nu? —

Miercuri s'au terminatu manevrele militare, ér séra la órele 7½ Maiestatea Sa parasí érasí Sâbiulu.

Ne-a suprinsu prea placutu, candu de-une-dile cetiramu in foile din Romani'a, ca Domnitoriulu Carolu a asistatu cu o rara pacientia la serbatóri'a distribuirei premiiloru pentru scóele secundarie si primarie de ambe secsele; si ne-a saltatu anim'a de bucuria aflandu mai de parte, ca M. S. Dómn'a in nemarginitulu ei zelu pentru promovarea culturai merge asia departe, in câtu in institutulu „Asilulu Elen'a Dómn'a“ de sub protectiunea ei, suplínesc chiar pre invetiátorie, candu aceste suntu impiedecate intr' unu modu au altulu de a propune.

Éca astadi suntemu fericiti a inregistrá in colónele acestei foi ecsemplulu Domnitoriului nostru, carele in midiloculu atátoru ocupatiuni nu pregetà a visitá aprópe tóte institutule de cultura din Sâbiu, cá cumu ar fi vrutu se ne dica:

Labóre si Cultura!

Se traiésca prea bunulu nostru Domnitoriulu!

La inceperea anului scolasticu.

(Fine.)

Dupa aceste reflexiuni generale se luamu acumu ocupatiunile pe róndu.

a) Asemnarea locurilor. Venindu copii érasí la scóla, lucrulu celu de antâiu este a le asemná locurile, unde se siédia si unde se-si puna lucrurile de scóla si vestmintele, de cari avura lipsa numai pe cale (pelerie, naframí, mantele, straiá etc.). Invetiatoriulu intrandu in scóla, se uita amicabilu la copii si díce: Buna deminéti'a! Venitu-mi-au toti copii miei érasí la scóla? Cumu ati masu (dormitu)? (Observandu unu copilu cu peleri'a in capu:) Iéti peleri'a din capu si o pune aici in cuiu! Insemnatí-ve: cuiale si cârligele aceste suntu aici, cá se ve puneti in ele peleriele, naframile si straiále, de cari nu aveti lipsa in scóla! Candu veniti la scóla, luatí-ve peleri'a din capu inca de afara, pana a nu deschide usi'a, si intrati in scóla cu capulu golu; apoi punetí-ve peleriele etc. intr'unu cuiu, carele este mai aprópe de loculu vostru, scótetí-ve din straitia (traista) tablití'a si ce mai aveti in ea, aninati si straiti'a

in cuiu si apoi dúceti-ve la locu. Scolariulu trebuie se-si aiba tóte lucrurile sale la unu locu anumitu, cá se-i fia de indemana. — Acumu se ve aratu, unde are se siédia fiacare. (Invetiatoriulu asemnéza fiacarui scolariulu loculu seu in banca. Incepetorii ocupa primele bance, cá se fia sub ochii invetiatoriului. Rangiarea loru se póte face: au dupa marime, incependu cu cei mai mici si finindu cu cei mai marisiori, cá astfeliu cu totii se póta priví la invetiatoriu; au dupa alfabetu, ceea ce se recomanda cu deosebire, candu numerulu incepetoriloru este mare, pentru ca atunci invetiatoriulu 'si póte insemná numele scoloriloru mai iute. Si pentru cá micutii se-si insemne si mai bine locurile, invetiatoriulu le díce: „Acést'a e banc'a antâia, acést'a e banc'a a dóu'a etc.; tu siedi in banc'a antâia in loculu alu doile, tu siedi in banc'a a dóu'a in loculu alu treile, etc.

b) Numele scolariloru. Conversarea invetiatoriului cu scolarii asupra numeloru loru are mai cu séma trei scopuri, antâiu: invetiatoriulu se afe, cumu se chiama scolarii, cá se le póta díce pe nume; adóu'a: scolarii se invetie „pe nesemtíte“, ca suntu nume de botezu si de familia, nume barbatesci si nume muieresci; atreia: conversandu, scolarii se se dedee a respunde tare (inse fora a sbierá) si in díceri intregi, — se li-se „deslege limb'a“. Invetiatoriulu va procede cam asia:

„Acumu se-mi spuneti, cumu ve chiama. Voiu incepe cu copilele. Cumu te chiama pre tine? (Ana). Cumu te chiama pre tine? (Maria). Si pre tine? (Aurelia). Dar pre tine? (Emilia). Aceste suntu nume fórte frumóse. Cumu te chiama pre tine? (Victoria). Tu ai respunsu tare; asia e bine, asia 'mi place mie. A-si voi inse se nu díci numai: Victoria, ci: pre mine me chiama Victoria. Ascultati, cumu va respunde un'a din anulu trecut. Cumu te chiama pre tine? Vedeti, ea nu a dísu numai: Tecla, ci: pre mine me chiama Tecla. Asiadara inca odata: cumu te chiama? (pre mine me chiama Victoria). Si pre tine? Bine, asia 'mi place! etc.

Acumu voiu intrebá pre copii; abuna séma ei inca voru respunde tare si intregu. Cumu te chiama pre tine? (Ioanu). Dí: pre mine me chiama Ioanu! Inca odata: cumu te chiama? (pre mine me chiama Ioanu). Si pre tine? (. . . . Iuliu). Dar pre tine? (. . . . Traianu). Bine ati respunsu. Insemnatí-ve inse: se cuvine, cá acela pre care 'lu intrebu, se se scóle, se respundia standu mare si uitandu-se oblu in ochii miei, si se nu siédia érasí, pana nu voiu intrebá pre altulu. Cumu te chiama pre tine? (sculandu-se: p. m. m. ch. Teodoru). Si pre tine? Bine! etc.

Aici mai vediu dóue copile; pare-mi-se, ca numele vostru 'lu scúu. Aia e, ca pre tine te chiama Ioanu? Nu? Pre care dintre fetitie o chiama Ioanu? Vedeti, in tóta scól'a nu este nici o fetitia, pre carea se o chame asia; dar nice in totu satulu nu se afla vre-o muieru cu numele acest'a. Ioanu nu este nume pentru muieri, ci numai pentru barbati, — este nume barbatescu.

Dî: Ioanu e nume barbatescu! Spune-mi si alte nume barbatesci. Cumu te chiama inse pre tine? (Ioana). Scóla-te si raspunde intregu! Cumu te chiama pre tine? (. . . Teodora). Au si baiatii numele acest'a? Dî: Teodor'a este nume muierescu! Pre tine (alta copila) te chiama Emilu? (Ba nu, pre mine me chiama Emilia). Ce nume este „Emilia“? Pre cine inse 'lu chiama Emilu? (unu scolaru scolandu-se raspunde: pre mine me chiama Emilu). Ce nume e Emilu? Ati invetiatu asiadara, ca suntu nume barbatesci, si suntu nume muieresci. Tu ai respunsu mai inainte tare si intregu; mai spune-mi deci si alte nume barbatesci! Nu dîceti: Timofteiu, ci: Timoteiu? (Rectificarea numeloru corupte). Spune-mi dóue nume muieresci! (Maria si Ana suntu nume muieresci etc.).

Se vediu acumu, nu am uitatu numele vóstre. Voi ceti numele vóstre de pe chârti'a acést'a; cine 'si va audî numele, se se scóle mare si se dîca: aici! Georgiu! Petru! Emilu! Ioanu! (La numele acest'a se scóla doi copii si striga: aici). Cumu te chiama pre tine? (. . . I.). Dar pre tine? (. . . I.). Asiadara voi amen-doí aveti unu nume. Cumu se ve potiu io osebí de-olalta? Nu ai tu si altu nume? Cumu chiama pre tata-to? (. . . Alecsandru). Si mai cumu? (. . . Dori'a). Asiadara Alecsandru Dori'a). Pre tine inca nu te chiama numai Ioanu, ci Ioanu Dori'a. Câte nume ai tu dara? („io am dóue nume“). Care e celu de antâiu? (. . . Ioanu). Acest'a l'ai capetatu, candu erai inca micu, asia de micu; atunci te au dusu la biserica si domnulu parinte (preotu, parochu) ti-a tornatu de trei ori apa pe capu si ti-a pusu nume Ioanu, adeca te-a botezatu. Pentru aceea numele Ioanu se dîce nume de botezu. Care e numele teu de botezu? Numele alu doile 'lu are tóta famili'a vóstra, tata-to, mama-ta, fratii tei, sororile tale; pentru aceea numele Dori'a se dîce nume de familia. Care e numele teu de familia? Fiacare din voi are unu nume de botezu, si unu nume de familia. Luati sém'a, ca ve voi mai intrebá odata de nume si fiacara se-mi spuna a m e n d ó u e numele. Cumu te chiama pre tine? (Pre mine me chiama Victoru Pop'a) etc. Raspundeti tare si respicatu, cá se ve potiu scrie amen-dóue numele cumu se cade! Totu asia aveti se raspundeti ori candu ve va intrebá cine-va, cumu ve chiama! etc.

Prunciloru, astadi ati respunsu bine, 'mi place de voi! Acumu se facemu altu-ceva! Siedeti in scaune dreptu si ve uitati le mine! Acumu scolati-ve cu totii! Cá se ve scolati de odata si iute insemnati-ve: Candu va fi se ve scolati voi dîce: „Sco-lati!“ Audiendu „Sco“, inca nu ve miscati; candu inse voi dîce „lati“, ve radicati cu totii deodata. Asiadara luati sém'a: „Sco-lati! Nu tropotiti cu petiórele! nu ve aruncati, ci ve scolati iute, dar fora larma seau sgomotu! Totu asia vomu face, candu va fi se siedeti. Voi dîce: „Sie-deti!“ Candu veti audî „Sie“, nu ve miscati; candu inse veti audî: „deti“, ve puneti pe scaunu iute, inse éraşi fora sgomotu si fora a ve aruncá. Bagati de séma: „Sie-deti! Sco-lati! Sie-deti“ etc. (Atari ecsercitia corpo-

rale se se repetiésca cu atâtu mai desu, cu câtu copii suntu mai tineri; siederea multa nu este de copii mici. Natur'a loru cere miscare, in urm'a careia sangele circuléza mai víu si alimentéza (nutresce) tóte partile corpului. Afara de acestu scopu fisicu ecsercitiile corporale mai au si unulu spiritualu. Copii adeca inca nu au ajunsu la acelu gradu de maturitate, cá se póta fi atenti la starea loru interna seau spirituala; se incepemu deci a-i face atenti mai antâiu la starea loru ecsterna seau trupésca, astfelu vomu pregati succesive si contemplarea interna, cunó-scerea de sene, progresulu moralu. Spre acestu scopu inse se cere, cá miscarile etc. se se deprindia pana la decsteritate si precisiune. Invetiatoriulu se va ferí se nu cadia aici in tonulu unui panduru seau corporalulu, ci se remana pururea amicabilu, cá unu parinte adeveratu).

c) Scolari, scolaritie, conscolari, conscolaritie. Voi amblali acumu la scóla. Copilulu, care ambla la scóla, se numesce scolaru. Ce esti tu N? Ce sunteti voi toti? Scolati-ve si dîceti cu toti: „Noi suntemu scolari!“ (Invetiatoriulu dà la fiacare cuventu tactulu; dîcerea se repetiesce pana la precisiune). O copila, carea ambla la scóla, se numesce scolaritia. Ce esti tu N? Ce sunteti voi tóte? Dîceti cu tótele: „Noi suntemu scolaritie!“ Scolarii, cari ambla deodata la scóla, se numescu conscolari. Emilu e conscolariulu teu; An'a e conscolari'ta, etc. (Desvoltarea acestoru dîceri remane in judecat'a fiacarui invetiatoriu).

d) O istorióra. Scolarii inse trebuie se invetie bine. Ascultati, ce a patitu odata unu scolaru lenesiu, cu numele Titu. Parintii sei i-au disu se mérga in gradina si se invetie; lui inse i mai placea a dormí, decátu a invetiá. Deci mergúndu in gradina, se puse pe o piétra mare, deschise cartea si incepú indata a — dormitá. Intr'aceea intrá in gradina unu tiapu, si vedindu pre Titu inchinandu-se, crediú, ca voiesce se se impunga cu elu. Tiapulu dîse: „Bine, déca tu voiesci se te impungi cu mine, io inca nu voiú fugí de tine“. Vedit'ati voi, cumu se batu tiapii? Tiapulu se radicá in dóue petióre si — puf! loví cu capulu seu in capulu lui Titu, incátu acest'a se restorná cu cracii in sus si incepú se sbiere nununai de dorere, ci si de spaima, càci somnurosu cumu erá i-se parú, ca tiapulu, e „celu-ne-curatu“. Tatalu seu alergá in gradina si vedindu indata ce s'a intemplatulu, dîse lui Titu: „Candu vei mai vení se inveti, nu dormí; càci dormindu, éraşi te va desteptá — tiapulu!“.

Placutu-v'a istorióra acést'a? Cumu s'a chiamatu copilulu somnurosu? Unde merse se invetie? Ce a facutu inse? Cine l'a desteptatu din somnu? Cumu s'a intemplatulu acést'a? Spuneti si parintiloru vostri istorióra acést'a!

Pentru astadata destulu! Acumu vomu incheiá. Esíti mai antâiu voi, fetitieloru, din bance incetu si fora larma, ve luati vestnintele depuse si ve asiediati lucrurile de duca! Asia! Mergeti acumu éraşi in banco! Acumu fetiorasi! Pelericile le veti pune in capu numai

dupa ce veti fi esitu din scóla. (Invetiatoriulu si unii din scolarii mai marisiori ajuta micutiloru a se imbracă seau a-si pune lucrurile in róndu).

Sco-lati! Acumu vomu díce o rogatiune. Puneti manile asia! (Invetiatoriulu díce o rogatiune acomodata, dóra acést'a:)

'Ti aducemu, Dómne sante,
Multiamita prea fierbinte,
Cà ni-ai statu intr'ajutoriu,
De-amu facutu atât'a sporiu.
Luminéza-a nóstra minte
Si de-acuma inainte! Aminu.

Cautati inca odata in bance, nu cumu-v'a ati uitatu ceva! Acumu ve veti duce acasa. Pe cale mergeti omenesce, doi cu doi, si intimpinandu unu domnu, unu deregatoriu seau unu omu betranu, luatf-ve pelerf'a si díceti: „Buna dñu'a!”. Cá se nu ve imbuldíti esíndu din scóla, veti merge banca de banca; antáiu banc'a prima — esíti! Acumu banc'a adóu'a — esíti! etc. (Invetiatoriulu se pune la usia si fiacare scolariu i díce: „Sanetate buna!” Se intielege de sene, ca invetiatoriulu inainte de a demite pre scolari, le va spune, candu se via érase la scóla. Dupa aceste ocupatiuni introductive urméza obiectele prescrise pentru clasa prima, pr. scri-sulu, cetitulu, computulu etc. „Disciplinarea” scolariilor merge gradatu si se deprinde la fiacare obiectu, precumu se póte vedé si din „Scriptolegia“).

Pomaritul in gradin'a scólei.

(De D. Comsi'a *).

Introducere.

Intre isvórale bogatiei nationale si private, cultur'a pomiloru ocupa unu locu de frunte.

Pómele se consuma parte in stare próspeta, parte in stare uscata. Ele alcatuiescu unu ramu insemnatu de comerciu.

Din póme se estragu diferite beuturi si mancaru uneori fórté cautate si pretióse, precumu: mustu, vinu, vinarsu, otietu, lictaru etc.

De alta parte pomii dau multe lemne de focu si de lucru.

Prin cultur'a pomiloru se póte folosí aprópe fiacare petecu de pamentu, uneori cu totul nepotrivotu pentru alte plante.

Regiunile impodobite cu pomi au mare influentia chiar si asupra desvoltarei fizice si morale a omului asia, ca pomii curatia si recorescu aerulu, respandindu mirosu placutu, dandu umbra si desteptandu mai cu

séma in tinerime gustulu frumosulu alaturea cu iubirea si viulu interesu pentru farmecele si legile minunate ale naturei, prin urmare pentru totu ce este adeveratu, nobilu si frumosu.

Pomii conserva timpu indelungatu umediél'a, care contribue la formarea nuoriloru. Resultatulu este, ca in vreme ce tierile serace de pomi adese ajungu a fi bantuite de secete indelungate, din contra tierile incarcate cu pomi arareori ducu lipsa de umediéla — atâtu de priinciósa planteloru si chiar animaleloru.

Cu tóte aceste, in tierile locuite de Romani si in deosebi in Ardealu, cultur'a pomiloru se afla si astadi in stadiulu copilariei.

Deprinsi a se increde orbisiu in ce produce natur'a insa-si, tieranii nostri astépta totulu de-a gat'a, fora cá ei se se mai ingrijésca sapandu si gunoindu pomii, cari si asia rodescu „candu suntu anii buni”. Acést'a incredere órba in ajutoriulu ecclusivu alu naturei, despretiundu cu deseversfre fórtiele proprie, negresítu a contribuitu si ea fórté multu la indolenti'a si lenea, de care bolesce — mai alesu candu e vorb'a de cultur'a pomiloru — o mare parte a tieraniloru nostri. Detorintí'a inteligintiei este, nu a nutrí acestu vierme incubatu in sínulu poporului, dupa cumu facu unii parte din ignorantia, parte din egoismu personalu, ei a-lu stirpi cu ori ce pretiu desradecinandu astfelu din poporu o credintia desiérta din cele mai primesdióse si mai contrarie progresului.

Pe candu alte popóra din tieri puçinu priincióse culturai pomiloru sciu se prófite sume insemnate din pómele multe si bune, ce producu, poporulu nostru nu arare ori le cumpera dela precupetii straini cu pretiuri piperate; pe candu mai alesu tieranii germani sciu se estraga din póme vinuri pretióse cu diecile si sutele de buti, multi din tieranii nostri arunca pómele la porci seau le vendu pe mai nimic'a seau le lasa de putrediescu nesciindu cumu se le pastreze pentru iérna; pe candu pe aiurea se folosesce totu peteculu de pamentu pana si miezuimile, cararile si rozórele, gradinele nóstre intinse câtu vedi cu ochii ajungu a fi cuibulu si adapostulu buruieneloru si maraciniloru.

Este adeveratu, in multe din comunele nóstre vedemu gradini asia dícúndu gemendu sub povór'a pomiloru, cari inse nu aducu mai nici unu folosu. Pentru ce? — Pentrucà tieranii nu sciu cultivá. Pomii fiindu in deobsce prea gramaditi si astfelu neavendu la dispositia indestula lumina si spatiu, unde se-si intinda radecinile si crengile, ei remanu pururea slabuti, rodindu totu numai la 2—3 ani. De cu primavéra si preste véra adese vedemu legióne intregi de omide despoindu pomii pana si de mladitie, si firesce inzadaru se trudesce unulu seau altulu a le stirpi, pe câtu timpu vecinii sei nu facu si ei asemene. Economulu mai intieeptu, care prevede si voiesce se întâmpine perichulu, ce-lu amenintia, este sclavulu si jertf'a veciniloru lenesi si ignoranti.

O alta scadere este, ca tieranii nostri necumu se gunoiesca pomii sapandu si scormonindu pamentulu

*) Domnulu Comsi'a a absolvatu agronomi'a in Altenburg si Lipsca, a practisatu in Bohemi'a si acumu este profesoru de economía si sciintiele naturale la institutul teologicu-pedagogicu din Sábiiu. Autorisati de D-sa, reproducemu tractatulu de sus din „Foisior'a Telegrafului Romanu”, crediendu a face invetiatoriiloru nostri unu servitiu fórté binevenitu. Recomandamu tuturoru acestu tractatu scrisu de unu specialistu, ce se afla la inaltimea sciintiei de astadi.
R. S. R.

din giurulu radeciniloru macaru la doi ani odata, multi din ei nu sciu decâtu se arunce dupa póme cu pietrii si cu lastariulu rumpendu crengile cu gramad'a si sfasiindu cój'a in modu adeveratu barbaru.

Si nu este cine se abata pre poporu din calea raticata. Preotii si invetiatorii? — Ei singuri nu sciu ce este de facutu, neavendu cine se-i fi instruat de mai inainte in cultur'a rationala a pomiloru. Cine s'ar indoi despre acést'a, n'are decâtu se privésca gradin'a preotului si gradin'a scólei, cari in rari casuri se potrivescu cu ceea ce amu fi in dreptu se acceptamu dela ele. Preotii, in multe comune singurii barbati inteligenti, negresitu si in acést'a privintia ar trebui se premérca cu eesemplu bunu, infintiandu fia-care câte o gradina órecumu de modelu, care se atraga si se induplece cu vreme pre toti cei din comuna la asemene intreprinderi.

Déca dela preotu se pretinde acést'a, dela invetiatoriu se pretinde in mesura indoita. Preotulu are a face cu ómenii crescuti in datinele ruginite de ignoranti'a mostenita dela strabuni, cari n'au avutu unde, nici cine se-i lumineze cu cunoscintiele, ce respandescu scólele de astadi. Nu asia invetiatoriulu; elu are se instrueze si se povetiuésca fraged'a tinerime, inca nepreocupata de prejudegilele si obiceiurile traditionale.

Loculu celu mai potrivit spre a instruí pre copii tieraniloru in agricultura, profesiunea parintiloru loru, este fora indoiéla gradin'a scólei. Nu póte fi vorb'a a desbracá scól'a populara de caracterulu ei, prefacându-o in scóla de agricultura. Gradin'a scólei are se fia mai multu unu locu de recreare sufletésca si trupésca, unu locu de petrecere instructiva, in care copii se se deprindia, asia dífându jocandu-se, la o cultura mai rationala a pomiloru, leguniloru etc.

Nicairi copii nu se sêntu mai fericiti, decâtu a petrece jocandu-se si invetiandu sub ceriulu liberu, fačia in fačia cu podóbele stralucite ale naturei. Pentru unu copilu abia póte fi o pedépsa mai dorerósa, decâtu a nu-i iertá se iee parte la petrecerile si eesperimentarile din gradin'a scólei. Ce placere pentru invetiatoriu a esí cu elevii sei in gredina la aeru próspetu, in umbr'a tainica e pomiloru prasiti si cultivati de man'a sa propria! Ce bucuria pentru elevii naivi a petrece deminetile recoróse printre pomi si flori frumóse, deimpreuna cu invetiatoriulu, care glumindu cu ei le povestese acumu de un'a, acumu de alt'a!

Eleviloru mai marisiori li-sar poté distribuí câte unu stratu cu legumi, pomisiori seau cu flori, pe cari ei singuri se le ude sér'a cu apa, pe cari ei singuri se le plivesca si sape sub conducerea invetiatoriului. Invetiatoriulu premergându si aici cu eesemplu bunu, negresítu usioru ar poté desteptá in elevii sei iubire si interesu pentru frumsetiele si legile naturei si in deosebi pentru cultur'a si folósale gradinei, ér prin eesplicarile sale in forma de povesti ar atrage atentiunea loru asupra fortieloru si comoriloru, cari din lips'a de pricepere jacu in mare parte despretiuite si ascunse in sinulu pamentului nostru.

Gradin'a scólei dà nascere la nóue descoperiri si idei, cari odata realizate si puse dreptu eesemple vii in vederea tuturoru, ele in curundu strabatu in cercuri din ce in ce mai largi, devenindu cu vreme unu bunu comunu pentru tóta impregiurimea. Intre altele fiitorii economi voru dobandí cunoscintie mai lamurite, decumu au parintii loru despre insecte si alte animale, dedandu-se a crutiá pe cari aducu folosu si a stirpí pe cari aducu stricatiune. Totu in gradin'a scólei s'ar poté instruí copii alaturea cu invetiatorii in stuparitu si cultur'a vierniloru de metasa.

In gradin'a scólei copii aru profitá din istori'a naturala si sciintiele inrudite, precumu este fisic'a, chemi'a, mai multu decâtu pe bancele scólei. Unde d. e, si-arú poté copii agonisí o idee mai lamurita despre importanti'a apei si a aerului in economi'a naturei si viéti'a practica, decâtu in natur'a insasi si in deosebi in gradin'a scólei? Eesplicarile predate si lucrurile sevêrsite in gradin'a scólei impreuna cu copii se intiparescu in mintile fragede asia, ca copii ajunsí la vârsta, voru lucrá mai intieptiesce si prin urmare cu mai bunu resultatu decâtu parintii loru crescuti in nesciintia. In acelasi tempu se destépta in copii gustulu frumosului, vedindu-se necontentitu impregiurati de ordinea si curatieni'a eesemplara, ce trebue se domnésca in gradin'a scólei.

De alta parte invetiatorii insi-si si-ar poté imbunatatí in modu insemnatu conditiumile materiale, producându unulu altoi, altulu legume, alu treilea póme frumóse pentru vendiare si trebuintiele proprie. Acestu midilocu puternicu de a-si croi o stare materiala mai buna merita o deosebita luare aminte mai alesu din partea invetiatoriloru nostri, cari necumu se aiba de unde se le prisosésca óre-care capitalu pentru dile de nepotintia, multi din ei nu capeta nici chiar cu ce se intimpine trebuintiele cele mai neaperate si astfelu ei privescu oficiulu loru mai multu cá o sarcina impusa de impregiurari. De unu tempu incóce, ce e dreptu, lefle invetiatoresci in multe comune s'au mai urcatu, dar nici pe departe asia, cumu ar trebui. Indiesertu se vaera ei, ca suntu reu platiti: poporulu asculta si dà din umeri nevoindu seau neavendu de unde se platésca mai multu. Multi din invetiatori se vaera inse pe nedreptu, si anume acei cari, in vreme ce ei insisi si-arú poté usioru ajutat, nu sciu decâtu se alerge pururea la ajutoriulu strainu, invinovatându indolenti'a poporului, pe candu gradin'a scólei jace cu totulu pustiita. Causele acestui neajunsu suntu in mare parte motivate prin puterea unoru impregiurari, cari inse incetulu cu incetulu voru disparé.

O scadere multu mai mare este, ca in cele mai multe comune gradin'a scólei necumu se fia macar ingradita pe de margini, ea lipsesce cu deseversire si fora cá cineva se se intereseze inadinsu de infintiarea ei. Legea de instructia, carea demanda fia-carei comune a destiná câte unu pamentu potrivit pe sém'a scólei, a remasu deci in mare parte litera mórta. In asemene stare de lucruri atátu de vatemátore propriulu

nostru interesu, inteliginti'a, in frunte cu preotii si invetiatorii, are o sânta detorintia se grabésca cu ori ce pretiu punerea in lucrare a lezei amintite. Unde bunele intentiuni, cu care legea si inteliginti'a se trudesce a inzestrá scól'a cu gradina, suntu zadarnicite prin nepasarea deregatorii comunale, acolo nu remane decâtu se intrevina fortia lezei fora nici o crutiare.

O mai mare energia si mai multu zelu si interesu din partea intelegintiei, si in curundu vomu vedé inzestrandu-se fia-care scóla cu câte o gradina potrivita.

Gradinela odata infintiate, trebuescu ingradite si cultivate. Invetiatorii nostri inse neavendu unde se-si insusiésca cunoscintiele de lipsa pe acestu terenu, firesce multi din ei nu voru fi sciindu, ce este de facutu. Totusi asestu neajunsu incepe a disparé. De unu timpu incóce foile nóstre periodice, si in deosebi „Economulu“ din Blasiu, „Scól'a Romana“ si „Foisior'a Teleg. rom.“ din Sábiiu au inceputu a se ocupá cu totu inadinsulu de acestu ramu, publicandu mai multi articuli cu privire la infintiarea si cultur'a gradiniloru scolare. In anii mai din urma pomaritul se propune cá studiu obligatu in institutele nóstre din Sábiiu si Blasiu. De alta parte avemu astadi la dispositia chiar si câte-va opuri speciale, cari se ocupa cu pomaritul, legumaritul etc. *).

Pentru acei, cari voru se-si câstige cunoscintiele, de cari conducatoriulu gradinei scolare are trebuintia, opurile si tractatele, fia câtu de bine scrise, nu le potu oferi decâtu unele indegetari si regule generale pentru o mai usióra orientare in viét'a practica. Ecsercitiu si ecsperintia propria, ele singure suntu in stare se completeze cunoscintiele teoretice aplicandu in modu practicuu aceea, ce scrierile indica numai pe scurtu si fora privire la diversele impregiurari locale.

De aceea scopulu acestui tractatu inca nu póte fi decâtu a contribui si elu la o mai usióra orientare in ce privescé cultur'a rationala a pomiloru. Opurile nóstre de pomaritu fiindu parte inecsacte, parte si cu deosebire fiindu scrise prea pe largu asia, ca cetitorii adese pierdu firulu rosiiu, confundandu semburele lucrului cu lucruri de puçina insemnetate, credemu astfelii a face unu bunu servitiu mai cu séma invetiatoriloru si preotiloru nostri, publicandu acestu tractatu, in care ne vomu margini numai la lucruri esentiale cu ecscluderea a totu ce ar poté impovora si incurcá priceperea cetitoriloru mai puçinu indemanatici.

Dupa acést'a introducere, in care am aratatu fólósale pomaritului, reamintindu in puçine cuvinte importanti'a gradiniloru scolare**), vomu trece la obiectu publicandu o serie de articuli despre cultur'a pomiloru cu privire mai alesu la gradin'a scólei.

*) Asia este d. e. »Pomologi'a« de I. Hentiescu, »Arboricultur'a si gradinari'a practica« de P. Alecsandrescu, »Practic'a gradinaritului« de G. Vintila, »Cunoscintie practice despre gradini si cultivarea loru« de Dr. P. Vasiciu etc.

**) Vedi »Foisior'a« Nrii 2, 3, 5 si 6.

(Va urmá).

Planu de invetiamentu,

pentru scólele poporale de confesiunea gr.-cat. din archidieces'a de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.

(Proiectu elaboratu de d-lu prof. Georgiu Munteanu la insarcinarea P. V. Consistoriu metropolitanu din Blasiu).

(Fine).

VI. Desemnulu si figurile geometrice.

A. Desemnulu.

Clasea — despartimentulu I-lea si alu II-lea.

Materi'a pentru aceste dóue clase suntu ecsercitiile pentru orientarea in spatiu, cari ecsercitie trebuie se premérge scrierei. Dupa acestea copiarea obiectelor mai usióre din intuitiune.

Clasea — despartimentulu alu III-lea si alu IV-lea.

Ecsercitie intru desemnarea diverselor figuri, cari au de basa linie drepte, unghiuri, trei unghiuri. Aplicarea acestoru forme la tipuri simple. Inceperea desemnului dupa dictatu.

Clasea — despartimentulu alu V-lea si alu VI-lea.

Desemnarea obiectelor mai usióre. Desemnarea feçiei din ainte a obiectelor tehnice. Desemnarea dupa dictatu si memoria. — Ce se tiene de fetitie, trebuie se fia cu reflecsiune la lucrurile, ce convinu loru, si pre acelea se puna pondu intru desemnare.

B. Figurile geometrice.

Scopulu este: cunóscerea celoru mai momentóse corpuri geometrice si marginirea loru; facultatea de a poté mesurá si calculá suprafeçie si corpurile, cu cari avemu de a face in viétia. Materi'a, ce aru trebui propusa in clasele a II-a, III-a si a IV-a, este a se vedé la punctulu A. Desemnulu.

Clasea — despartimentulu alu V-lea.

Incependu dela cubu se se pertracteze tóte corpurile cornurate mai simple, de óra-ce prin aceea-si câstiga cunoscinti'a diverselor suprafeçie, unghiuri si linie.

Clasea — despartimentulu alu VI-lea.

Rapetirea celoru pertractate in clasea precedentá si pertractarea corpuriloru rotunde, dupa cumu s'au pertractatu si celea cornurate. Desemnarea rociului corpuriloru si construirea loru din materia solida. Mesurarea si calcularea suprafeçieloru si a volumiloru.

VII. Scrierea.

Scopulu ei este: câstigarea unei scrisori regulate, chiare si placute.

Clasea — despartimentulu I-iu.

Scrierea se incepe in clasea acést'a de o data cu legerea.

Clasea — despartimentulu alu II-lea.

Aici se propunu literile celea mici si mari in urmarea loru genetica seau cumu se producu unele din altele. Decopiarea scrisórei de pre tabla, scrisa anume pentru ór'a de caligrafia, si dupa aceea ocupatiuni domestice pre ór'a venitória de caligrafia. Scrierea cifreloru arabice si romane.

Clasea — despartimentulu alu III-lea.
Scrierea curenta cu litere romane.

Clasea — despartimentulu alu IV-lea.
Indeplinirea scrierei curente cu litere romane si a cifreloru.

Clasea — despartimentulu alu V-lea.
Ecsercitarea continua in scrierea cu litere latine.

Clasea — despartimentulu alu VI-lea.
Ecsercitie continue, cá in clasea precedentata.

VIII. Cantulu.

Scopulu obiectului acestui-a este: escitarea si cultivarea spiritului, nobilitarea si insufletirea simtiului religiosu-morale si patrioticu.

Despre acestu obiectu se afirma in genere, cá dá nutrementu instruirei si inaltia spiritulu; si totu-si in planu nu-i se asemna, dupa impregiurările nóstre actuale, óre speciale, ci numai se intretiese printre órele altoru obiecte, incependu cu cantările celea mai simple ce se canta la s. liturgia in tóte s. Domineci si Serbatori, asiá cátu in fine se se póta tiené s. misa intréga cu scolarii, in armonia frumósá. Cantece poporale, natiunale de cuprinsu moralu. Pentru solenitati speciale se potu instrui si ecsercitá in cantarea imnului Domnitoriului s. a. a.

IX. Gimnastic'a.

Scopulu acestui obiectu este: intarirea corpului, decsteritatea si securitatea lui, escitarea semtiului de ordine, curagiu si confidentia in sene si in fine vioitiunea spiritului.

La instruirea acestui obiectu se potu grupá pruncii din clasele I-a, a II-a si a III-a, si asiá apoi se potu invetiá in comunu, si anume: ecsercitiile ordinii, formarea ordureloru, miscarea in sfre deschise si inchise. Formarea orduriloru deschise si inchise in decursulu miscării. Mersulu si fug'a dupa tactu; — éra clasele a IV-a, a V-a si a VI-a potu formá alta grupa, in carea se se ecserciteze cu repetirea celoru precedenti. Se se desvólte mai departe ecsercitiile libere, precumu si ecsercitiulu ostasiescu si, unde se póte, si manuearea armeloru.

X. Ecsercitie de gradinaritu si economia.

A. Ecsercitia de gradinaritu.

Clasea — despartimentulu alu III-lea.

Impartirea practica a gradinei in table simetrice. Alegerea tableloru pentru legumele corespundietórie. Impartirea loru in straturi. Destingerea legumeloru, dupa cumu se sémena, plantéza, ori punu cu sap'a. Cultivarea si conservarea preste iérna a fia-caror'a. Acestea mai multu pentru fetitie.

Clasea — despartimentulu alu IV-lea.

Repetirea ocasionala a celoru, ce s'au pertractatu in anulu precedentu. Prasirea pomiloru. Stramutarea, nobilitarea loru. Diversele specie de nobilitare, curatirea loru primavér'a de omide, de ramuri uscate si de celea superflue. Aperarea loru de putrediune. Plantarea loru in table corespundietórie si in ordine frumósá.

B. Ecsercitie economice.

Clasea — despartimentulu alu V-lea.

Repetirea materiei pertractate in celea dóue clase precedente. Cultivarea pamentului. Unele indigitári de a poté dastinge, care pamentu, care specie de semenaturi i corespunde. De cari semenaturi are mai multa trebuintia, si cari se cauta mai bine? Pe acelea trebuie se puna pondu mai mare in cultivare.

Clasea — despartimentulu alu VI-lea.

Repetirea materiei din clasele de mai inainte. Cultivarea vitiei de vinia — pre unde prosperéza. — Conservarea paduriloru si prasirea loru. Stuparitul si metasaritul. Aici se póte aminti si modulu, cumu se se ingrigéscá si nobiliteze animalele domestice.

XI. Industri'a de casa.

Pentru obiectulu acest'a nu se impartu óre speciale; ci cându propune alte obiecte, trebuie se fia omulu cu reflexiune la trebuintiele casnice; se dedé pruncii a traí simplu si a fugi de lucsu; se-i invetie a iubi curatieni'a si sobrietatea, a-si iubi portulu, si a nesuí se-lu mai prefectiunéze.

Observatiunea 1. In scólele, in cari functiunéza numai câte unu singuru docente, ar' fi consultu, cá tinerimea se se grupeze, si anume:

Grup'a antáia se se compuna din tinerii, cari frecventéza anulu antáiu scolasticu.

Grup'a a dóua se se compuna din tinerii, cari frecventéza anii alu doilea, alu treilea si alu patrulea.

Grup'a a trei'a se se compuna din tinerii, cari frecventéza alu cincelea si alu sieselea anu scolasticu.

Observatiunea 2. Dupa gruparea de mai susu a tinerimei in grupe trebuie se suferé si materi'a diverseloru obiecte, ce este impartita pentru fia-care clase ori anu scolasticu, ce-va arondare, si anume:

La grup'a antáia ar' trebui se se propuna din fia-care obiectu, aceea si atát'a materia, cáta este prevediuta pentru clasea antáia.

La grup'a adóu'a ar' trebui se se propuna, asemenea din fia-care obiectu, materi'a, carea este amesurata pentru clasele: a dóu'a, a trei'a si a patr'a.

La grup'a a trei'a ar' trebui se se propuna éra-si materi'a, ce este amesurata pentru clasele: a cincea si a sies'a.

(Dupa „Foi'a scolastica“).

Dela conferintiele invetiatoriloru.

Protocolulu conferintiei invetiatoriloru rom. gr.-or. conf. din partile banatice apartinentórie eparchiei aradane, ténute in Maierile Timisiórei la 9, 10 si 11 Aug. a. e. st. v. conformu ordinatiunei consistoriale din 22 Iuliu a. e. sub Nr. 1941/434 scol., sub presidiulu reverendisimului domnu protopresbiteru alu Timisiórei Meletiu Dregheciu, fiindu de fačia Magn. S'a d-lu Dr. P. Vasiciu, d-lu preotu N. Adamoviciu, ér dintre invetiatori 70 la numeru.

Siedinti'a I.

Nr. 1. In 8 Aug. la 9 óre deminétia, dupa ce intregulu corpu invetiatorescu a intonatu cantarea „Imperate cerescu“, d-lu protopopu M. Dregheciu in calitate de presiedinte, prin o cuventare corespundietória scopului adunarei, deschide siedinti'a, facéndu propunere a se alege unu notariu.

De atare adunarea aclama pre invetiatoriulu S. Luminosu.

Nr. 2. Conformu cerculariului V. Consistoriu, invetiatoriulu M. Andreescu propune in modu practicuu din „**Istori'a naturala**“ si anume din remnulu animaleloru si mineraleloru mai multi individi; ér d-lu Marginéntiu „**Computulu**“ si adeca: a) regulele, cari trebuie se le urméze invetiatoriulu la propunerea practica intuitiva a computului; b) metodulu practicuu de propunere incependu dela 1—10; c) mesurile metriche.

Facia de propuneri adunarea si-a ecsprimatu cea mai deplina indestulare.

Nr. 3. D-lu presiedinte fiindu morbosu, róga adunarea a-si alege unu pres. ad hoc.

Se aclama de atare d-lu Dr. P. Vasiciu.

Fiindu tempulu inaintatu, siedinti'a se amana pe dupa amiédiadi.

Siedinti'a II.

La 3 óre dupa amiédiadi sub presiedinti'a d-lui Dr. P. Vasiciu.

Nr. 4. Invetiatoriulu M. Andreescu propune din „**Botanica**“ mai multi individi, descompunendu si analisandu in modu practicuu partile plantei. D-lu D. Marginéntiu continua cu mesurile metriche.

Adunarea ecsprimandu-si indestularea, siedinti'a se radica.

Siedinti'a III.

Marti in 10 Aug. la 9 óre de deminétiá sub presiedinti'a d-lui Dr. P. Vasiciu.

Nr. 5. Invetiatoriulu D. Marginéntiu propune „**Geografi'a**“, incependu dela scóla, apoi cas'a parintiésca, comun'a, patri'a, imperati'a, statele europene, globulu.

D-lu A. Bonci'a, face cercare din mesurile metriche, operatiunea celoru 4 specie cu frangeri decimale. Fiindu tómpulu cam inaintatu, invetiatoriulu Em. Andreescu propune „**Ceremoniele bisericesci**“, in cari au escelatu invetiatorii S. Luminosu, E. Vuia, S. Gombosiu, Const. Cretianu, Dariu Puticiu, Micu, Gerg'a s. a.

Facia de aceste propuneri adunarea 'si ecsprima indestularea.

Siedinti'a IV.

La 3 óre dupa amiédiadi sub presiedinti'a d-lui Dr. P. Vasiciu.

Nr. 6. Invetiatoriulu Em. Andreescu propune din „**Fisica**“ despre corpu, gravitatiune, planulu piedisii, caderea libera, balans'a comuna, curgerea, pusetiunea si apesarea apeii, fontan'a saritória, moierea, topirea, evaporarea, destilarea, negur'a, norii, plói'a, néu'a, bum-bureii, grindin'a, róu'a, brum'a.

Fiindu tempulu inaintatu, se mai propune prin Em. Andreescu din „**Canturile natiunale**“, in cari escelara: Luminosu, Dobosianu, Gombosiu, Puticiu s. a.

Conferinti'a facia de aceste propuneri 'si ecsprima indestularea, si siedinti'a se radica.

Siedinti'a V.

Miercuri in 11 Aug. la 9 óre deminéti'a sub presiedinti'a d-lui M. Dreghiciu.

Nr. 7. Invetiatoriulu Em. Andreescu continua din „**Fisica**“ despre aeru, termometru, barometru, apa, caldura, lumina, sunetu, magnetu si electricitate.

Invetiatoriulu D. Marginéntiu propune din „**Drepturile si datorintiele civile**“ incependu dela capulu familiei, societatea omenésca, diregatori'a comunala, comitatu, poterea statului, guvernulu, si autonomi'a bisericéi nóstre.

Conferinti'a 'si ecsprima multiamirea si indestularea facia de aceste propuneri.

Fiindu tempulu inaintatu, ér invetiatorii gatiti de

a caletóri catra casa, se mai face prin invetiatoriulu D. Gerg'a propunere, ér conferinti'a primesce *): „Pe venitoriu inspectorii cercuali de scóle se se puna mai antáiu in contielegere cu invetiatorii mai apti din cercurile submanuate, cá ce feliu de obiecte voiescu a propune, pre acestia apoi se-i recomande V. Senatu si din acestia se denumésca cátu de multi cá propunatori.“ **).

Nr. 8. La propunerea mai multóra: „Adunarea votéza Ilustratiiei Sale d-lui Eppu Ioanu Metianu, alipire, incredere si supunere; domniloru presiedinti multiamita pentru ostenéla, ér domniloru propunatori multiamita si recunoscintia pentru diliginti'a si praes'a manifestata.“

In fine d-lu presied. multiamindu invetiatoriloru pentru participarea la conferinti'a, si incuragiandu-i catra diliginti'a si invetiatura, a inchisu siedinti'a intre strigari de „se traiésca“.

Timisiór'a in 11 Augustu 1876.

M. Dreghiciu.

Dr. P. Vasiciu.

S. Luminosu.

Bibliografia.

A. W. Grube: **Biografie romane**, traduse de N. Petra-Petrescu. Sábiiu, tipografi'a W. Krafft (S. Filtsch). 1876. 9 cóle octavu micu. Pretiulu 50 cr.

Acést'a este cartea, despre carea vorbisemu deja in numerulu 3 alu „Scólei Romane“ (pag. 22). Cuprinsulu se imparte in trei sectiuni: Rom'a sub regi. Rom'a republica. Decadinti'arepublicei,—cu urmatóriele biografie: Romulu (Romulu si Remu. Antáiuulu rege. Rapirea Sabineloru. Titu Tatíu. Mórtea lui Romulu). Num'a Pompiliu (Alegerea. Caracterulu lui Num'a. Domnirea). Tulliu Hostiliu (Horatii si Curiatii. Derimarea cetatiei Albalong'a). Ancu Martiu. Tarquiniu Priscu. (Cum se face T. rege. Ce facú T. pentru Rom'a. Mórtea lui T.). Serviu Tulliu. Tarquiniu superbu (Unu rege îngâmfatu. Unu amicu alu patriei. Consulii. Unu parinte severu). Iubirea inalta de patria (Horatiu Cocle. Muciu Scevol'a. Cleli'a). Luptele intre patrici si plebei (Unu sclavu detorasíu. Dictatorulu Valeriu. Meneniu Agrip'a. Marciu Coriolanu. Decemvirii si Apiu Claudiu, capulu loru. Camillu si Manliu). Curtiu. Manliu. Deciu. Pyrrhu. Fabriciu. Curiu. Legiunile romane. Resbelele punice (Dulliu. Regulu. Hanibalulu. Censorulu Cato. Derimarea Cartagenei. Cucerirea Corintului. Rom'a, dómn'a lumei). Cei doi Grachi (Diferintiele intre patrici si plebei sbugnescu de nou. Doi fi ai unei mame nobile. Tiberiu Grachu cá tribunu poporalu. Mórtea tribunulu. Caiu Grachu). Mariu si Sull'a (Iugurt'a. Cimbrii si Teutonii. Resbelulu aliatiloru. Mariu contr'a lui Sull'a. Sull'a vine la Rom'a). Spartacu, generalulu sclaviloru. Sclavii (Lupt'a sclaviloru). Iuliu Cesaru si Pompeiu celu mare. Antoniu si Octavianu. Reprivire asupra culturei Romaniloru. Crestinismulu. — Precumu se vede din acestu cuprinsu sumariu, cartea se póte folosi nunumai in scólele poporale, ci si in institutele media inferiore. O recomandam deci de nou cu tóta caldur'a, cu atátu mai virtosu, cu cátu adjustarea ei inea este fórte eleganta (charti'a si tipariulu „Scólei Romane“) ér pretiulu moderatu.

*) In pripa — lucru pripitu.

Not. coresp.

**) Déca erá tómpu pertru a se cerne acést'a propunere, si-guru ca se hotariá altmintrea si nu astfelíu. Suntemu inse convinsi, ca la senatu se va cerne si statorí — nu dupa cumu cere interesulu seau ambitiunea personala a unuia seau altuia, ci precumu recere interesuluusca.

Not. coresp.